

2020-04-16
REVISIONSSKRIVELSE

Regionfullmäktige

För beaktande till:
Regionstyrelsen

För kännedom till:
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Trafik- och samhällsplaneringsnämnden
Patientnämnden
Samverkansnämnden för sydöstra sjukvårds-
regionen
Regionutvecklingsnämnden
samt i övrigt enligt bifogad sändlista

Granskning av årsredovisning 2019 REGION ÖSTERGÖTLAND

Regionens revisorer har gett PwC i uppdrag att granska regionens årsredovisning för 2019. Revisorerna har beslutat att göra följande bedömning:

Årsredovisningen lämnar i allt väsentligt upplysningar om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Räkenskaperna avviker från lagar och rekommendationer vad gäller redovisning av pensionsåtagandet. Denna avvikelse kommenteras tydligt i årsredovisningen. Årsredovisningen överensstämmer i dessa avseenden med regionens styrmodell och är kopplad till fullmäktiges strategiska plan med treårsbudget. En alternativ redovisning av pensioner enligt blandmodell finns i årsredovisningen. Vi bedömer att dessa avvikelser därmed inte försvårar styrning, ledning, uppföljning och kontroll.

Verksamhetsresultaten är till viss del förenliga med de mål som fullmäktige fastställt.

Lagens balanskrav rörande ekonomin uppnås ej för 2019. Årets finansiella mål om ett resultat uppgående till en procent av skatter och generella statsbidrag har dock uppnåtts tack vare en gynnsam utveckling för regionens finansiella placeringar.

De ekonomiska obalanserna inom verksamheterna till följd av brister i budgetföljsamhet och ekonomistyrning som revisorerna pekat på under lång tid kvarstår. Det samlade underskottet för den sjukvårdande verksamheten innebär att beslutad skattehöjning för 2020 till stor del redan är ianspråktagen.

Den rådande pandemin har, förutom att orsaka kraftig belastning på hälso- och sjukvården, även orsakat en nedgång av värdet på regionens finansiella placeringar hittills under 2020. Dessutom råder stora osäkerheter kring den framtida skatteunderlagsutvecklingen.

Anders Senestad
Ordförande

Anna-Lena Sörenson
Vice ordförande

Bifogas: PwC:s revisionsrapport "Granskning av årsredovisning 2019". Revisionskrivelse och revisionsrapport finns tillgänglig på www.regionostergotland.se, revisorer.

Granskning av årsredovisning 2019

Region Östergötland

April 2020

Projektledare:

Matti Leskelä, certifierad kommunal yrkesrevisor

Projektmedarbetare:

Karin Jäderbrink, certifierad kommunal yrkesrevisor

Josefin Gustavsson

Karin Gustavsson

Ulrik Hellmark

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
Granskningsresultat	5
Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
God ekonomisk hushållning	6
Rättvisande räkenskaper	8

Sammanfattning

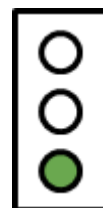
PwC har på uppdrag av regionens förtroendevalda revisorer granskat regionens årsredovisning för perioden 2019-01-01 – 2019-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i revisionsplanen för år 2019.

Syftet med granskningen är att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Region Östergötland lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2019 till följd av negativt balanskravsresultat. Regionen anger synnerliga skäl i form av positivt eget kapital som skäl för att ej återställa negativt balanskravsresultat.

Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att utfallet är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

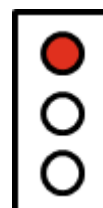
Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är delvis förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten.

Styrelsen lämnar i årsredovisningen en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2019.

Vår samlade bedömning är att utfallet i årsredovisningen är delvis förenligt med fullmäktiges mål avseende en god ekonomisk hushållning.

Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna inte är rättvisande och att rättning bör ske innan de fastställs av fullmäktige.

Avvikelse mot lag och god redovisningssed sker avseende pensionsredovisning vilket innebär att det redovisade resultatet är 174 mnkr för högt. Det egna kapitalet är 6 893 mnkr för lågt redovisat.

Skälet till avvikelsen har angivits och en redovisning sker i enlighet med den lagstadgade blandmodellen avseende pensioner som redovisas som ett komplement till den fullfonderingsmodell som är beslutad av fullmäktige.

Inledning

Bakgrund

Revisorerna har enligt 12 kap. 1 § kommunallagen bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning.

Regionen ska formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i årsredovisningen.

Vidare ska revisorerna enligt 12 kap. 2 § kommunallagen bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de mål kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas bedömningar ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Enligt kommunallagen ska årsredovisningen lämnas över till revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år redovisningen avser.

Revisionsobjekt är regionstyrelsen som är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivningen avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i regionen, hade påverkat dennes bedömning av regionen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel.

Granskningen har utförts enligt god revisionsmed med utgångspunkt i utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting" från Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Denna granskning har inte omfattat intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen.

Granskningen omfattar den externa övergripande årsredovisningen för Region Östergötland i sin helhet. Vidare har följande produktionsenheters årsredovisningar granskats särskilt: Centrum för verksamhetsstöd och utveckling, Pensionsförvaltningen, Finansförvaltningen, Närsjukvården i västra Östergötland samt Hjärt- och medicincentrum.

Den granskade årsredovisningen behandlas enligt tidplan av styrelsen 2020-04-15 och därefter av fullmäktige.

Rapportens innehåll har sakgranskats av berörda tjänstepersoner. Granskningen har följts av de förtroendevalda revisorerna Bror-Tommy Sturk och Erik Söderberg.

Granskningsresultat

Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

lakttagelser

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller en översikt över utvecklingen av regionens verksamhet samt upplysningar om viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning. Information ges också om koncernföretagen.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om händelser av väsentlig betydelse för regionen som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut. Information ges bland annat om att rådande virusutbrott medför stora konsekvenser för verksamhet och ekonomi.

Förvaltningsberättelsen innehåller ett avsnitt om förväntad utveckling. Det framgår att det krävs ett fortsatt fokus på effektiviseringar av verksamheten och ett aktivt arbete med kostnadsreduceringar. Det framgår också att verksamheterna förstärkts med 697 mnkr. Det finansiella resultatmålet om 1% beräknas enligt förvaltningsberättelsen kunna uppnås de kommande tre åren. Utifrån virusutbrottet och den efterföljande ekonomiska avmattningen under våren 2020 finns det, enligt vår bedömning, naturligtvis stora osäkerheter både gällande framtida ekonomiska utfall samt skatteunderlagsutveckling.

Förvaltningsberättelsen innehåller lagstadgade upplysningar om väsentliga personalförhållanden samt sjukfrånvaro.

Förvaltningsberättelsen bedöms innehålla upplysningar om de förhållanden som är av betydelse för styrningen och uppföljningen av verksamheten.

Det finns en utvärdering av om målen och riktlinjerna för god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Resultatet av vår granskning framgår av avsnittet *God ekonomisk hushållning* i denna rapport.

Förvaltningsberättelsen innehåller även en utvärdering av den ekonomiska ställningen och upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar. Balanskravsresultat är negativt och uppgår till -43 mnkr vid vald redovisningsmodell med full fondering av pensioner. Redovisat balanskravsresultat vid blandmodell är -217 mnkr vilket framgår av årsredovisningen. Som tidigare hänvisar regionen till synnerliga skäl för att inte behöva återställa det negativa resultatet inom tre år.

Driftredovisning

Årsredovisningen innehåller en driftredovisning i eget avsnitt. Det framgår hur utfallet förhåller sig mot den budget som fastställs för den löpande verksamheten. I finansplanen budgeterades ett negativt resultat på -235 mnkr. Utfallet vid årets slut redovisas till +169 mnkr. De sjukvårdande verksamheternas underskott är betydande i likhet med tidigare år och uppgår till -744,5 mnkr vilket motsvarar en budgetavvikelse på -427 mnkr.

För de regiongemensamma delarna redovisas ett stort överskott mot budget. Avkastningen på placerade medel var 464 mnkr till följd av gynnsam marknadsutveckling under 2019.

Investeringsredovisning

Årsredovisningen innehåller en investeringsredovisning i eget avsnitt med en samlad bild av regionens investeringsverksamhet. De totala investeringarna är 1 804 mnkr vilket är något lägre än budgeterade 1 990 mnkr. De största investeringarna har under året gjorts i Framtidens US, Finspångs vårdcentrum samt Vision 2020 (ViN).

Bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Region Östergötland lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2019 till följd av negativt balanskravsresultat. Regionen anger synnerliga skäl i form av positivt eget kapital som skäl för att ej återställa negativt balanskravsresultat. Beslut om synnerliga skäl togs av fullmäktige redan i samband med delårsrapporten.

God ekonomisk hushållning

lakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Av denna sammanställning framgår att totalt 6 av 7 angivna finansiella mål är uppfyllda.

Av finansplanen framgår ett långsiktigt finansiellt mål vilket är att resultatet ska uppgå till minst 1 % av skatter och statsbidrag. Det framgår också att den kortsiktiga målnivån för 2019 sattes lägre i och med att ett negativt resultat om -235 mnkr budgeterades. Detta motsvarar ett måltal om -1,7 %. Utfallet är ett resultat om +1,2 % av skatter och statsbidrag. Detta överstiger budgeterat resultatmål om -1,7 % och långsiktigt mål om +1 %. Det beslutade finansiella målet är därmed uppfyllt.

Trots att det övergripande målet är uppfyllt så är de ekonomiska obalanserna inom regionens verksamheter stora. Utan en gynnsam utveckling av de finansiella marknaderna under 2019 hade resultatmålet inte uppfyllts. De ekonomiska

marginalerna är trots genomförd skatteköjning små för att möta rådande viruspandemis effekter på regionens ekonomi.

Mål för verksamheten

En sammanställning av de strategiska målen uppfyllelse ser ut enligt följande utifrån den av regionen valda bedömningskalan. I tabellen nedan redovisas antal.

Övergripande	Grönt	Gult	Rött	Grått
Samhälle	2	2	0	0
Medborgare	1	3	0	0
Process	2	3	0	0
Medarbetare	0	2	0	0
Ekonomi	0	2	0	0
SUMMA	5	12	0	0

Produktionsenheterna	Grönt	Gult	Rött	Grått
Medborgare	6	15	0	0
Process	27	13	0	0
Medarbetare	8	12	0	0
Ekonomi	6	3	9	0
SUMMA	47	43	9	0

I den samlade årsredovisningen görs en avstämning mot regionens verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2019. Av den framgår att 5 av 17 strategiska mål är uppfyllda, att 12 av 17 mål delvis är uppfyllda samt att 0 av 17 mål inte är uppfyllda. Vid granskning av produktionsenheternas årsredovisningar framgår att en samlad bedömning av vissa strategiska mål ej redovisas inom vissa produktionsenheter. Ovan framgår att 47 av produktionsenheternas strategiska mål bedöms vara uppfyllda, 43 delvis uppfyllda och 9 ej uppfyllda. Utöver detta finns utifrån erhållet material enstaka mål som inte följs upp inom vissa produktionsenheter.

Under **samhällsperspektivet** noteras att ett stort antal nyckelindikatorer inte bedöms. Detta beror på att enkät ej är genomförd 2019 samt att flera indikatorer har som mål att "följa utvecklingen". Två av fyra strategiska mål under perspektivet bedöms delvis uppfyllda. Samtliga framgångsfaktorer anges vara uppfyllda.

Under **medborgarperspektivet** finns brister avseende "Trygg och tillgänglig hälso- och vård med hög kvalitet" samt "En hälso- och sjukvård där hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser naturligt ingår". Detta har bidragit till den inte helt tillfredsställande måluppfyllelsen.

Inom **processperspektivet** är måluppfyllelsen tillfredsställande för "Ett starkt regionalt ledarskap" och "En aktiv och strategisk forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet". För övriga tre strategiska mål redovisas en inte helt tillfredsställande måluppfyllelse. Andel patienter inom slutenvården med VRI är fortsatt hög men har minskat från föregående år. Vi noterar att indikatorerna bland annat gällande beläggning av vårdplatser och disponibla vårdplatser har ett sämre resultat än föregående år.

För **medarbetarperspektivet** redovisas inte helt tillfredsställande resultat för båda strategiska målen som innefattar "Hållbar kompetensförsörjning" samt "Hälsofrämjande arbetsplats". Majoriteten av nyckelindikatorerna bedöms som grå då de är nya och har målet "ta fram ingångsvärde".

Ett stickprov av underlag till nyckelindikatorer har gjorts. Vid granskningen av indikatorerna och underlaget till dessa kunde det resultat som redovisas i årsredovisningen verifieras.

Bedömning

Vi bedömer att utfallet är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är delvis förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten.

Styrelsen lämnar i årsredovisningen en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2019. Vår samlade bedömning är att utfallet i årsredovisningen är delvis förenligt med fullmäktiges mål avseende en god ekonomisk hushållning.

Rättvisande räkenskaper

lakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Noter finns avseende såväl regionen som koncernen. Noter finns också för resultaträkning enligt blandmodell samt regionens valda fullfonderingsmodell.

En väsentlig avvikelse noteras till följd av att ansvarsförbindelsen för pensioner bokförs som skuld. Årets resultat vid en redovisning enligt lagens krav uppgår till -5 mnkr. Regionen redovisar resultat enligt både fullfondering och blandmodell. Årets resultat enligt redovisad fullfonderingsmodell uppgår till +169 mnkr. Den valda redovisningsmodellen ger en positiv resultateffekt om 174 mnkr för regionens del.

	Fullfondering	LKBR	Resultateffekt
Verksamhetens kostnader	-16 829	-17 155	326
Finansiella kostnader	-334	-182	-152
SUMMA	-17 163	-17 337	174

Differensen om 174 mnkr uppkommer genom att regionen tagit en del av de pensionsrelaterade kostnaderna tidigare år i och med den fulla fonderingen av pensioner.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt LKBR och omfattar erforderliga noter.

Avvikelsen avseende pensionsredovisning påverkar balansräkningen och det egna kapitalet. Det egna kapitalet redovisas till 795 mnkr. Vid en redovisning enligt blandmodellen med lägre pensionsåtaganden på balansräkningens skuldsida blir det egna kapitalet istället 7 688 mnkr.

	Fullfondering	LKBR	Effekt balansräkning
Pensionsavsättning	13 136	6 243	6 893
Eget kapital	795	7 688	-6 893

Totalt uppgår avvikelsen enligt ovan till 6 893 mnkr. Avvikelsen bedöms som materiell och påverkar balansräkningen i väsentlig omfattning.

Regionens kortfristiga placeringar uppgår till 5 193 mnkr vid 2019 års utgång. Redovisat innehav har stämts av mot årsbesked. Några avvikelser har ej påträffats.

Granskning har skett av ett stickprov av underlagen till bokförda anläggningstillgångar. I denna granskning har inga materiella avvikelser noterats.

Underlag till de olika posterna i balansräkningen finns i allt väsentligt. I granskningen har underlag saknats för ett begränsat antal av de granskade stickproven. Underlag har då istället begärts från berörd tjänsteperson.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation och omfattar tillräckliga noter. Kassaflödesanalysen överensstämmer med övriga delar av årsredovisningen. Av kassaflödesanalysen kan utläsas att kassaflödet från den löpande verksamheten uppgår till +793 mnkr (föregående år: +1 178 mnkr). Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgår till -1 206 mnkr (föregående år: -880 mnkr).

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda bredvid regionens räkenskaper och omfattar erforderliga noter. Jämförelse finns också med föregående räkenskapsår. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen i de sammanställda räkenskaperna omfattar AB Östgötatrafiken, Scenkonst Öst AB, TvNo Textilservice AB samt ALMI Företagspartner Östergötland AB. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts och skillnader i redovisningsprinciper har hanterats så att regionens redovisningsprinciper tillämpas i den sammanställda redovisningen.

Koncernens redovisade resultat uppgår till 141 mnkr vilket är bättre än 2018 års resultat som uppgick till -305 mnkr.

Redovisningsprinciper

Upplysning om tillämpade redovisningsprinciper lämnas som not i årsredovisningen.

Upplysning lämnas om avvikelser från de grundläggande redovisningsprinciperna. Skälen till avvikelsen avseende pensionsredovisning framgår.

Bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna inte är rättvisande och att rättning bör ske innan de fastställs av fullmäktige.

Avvikelser mot lag och god redovisningssed sker avseende pensionsredovisning vilket får effekten att det redovisade resultatet är 174 mnkr för högt. Det egna kapitalet är 6 893 mnkr för lågt redovisat.

Skälet till avvikelsen har angivits och en redovisning sker också i enlighet med den lagstadgade blandmodellen avseende pensioner som ett komplement till fullmäktiges beslutade fullfonderingsmodell.

